

Mot.
1989/90
K701 – 706

Motion till riksdagen

1989/90:K701

av tredje vice talman Bertil Fiskesjö m.fl. (c)

Budröstning och begreppet vårdare enligt vallagen

Inledning

I vissa fall kan valsedel avlämnas genom bud. Väljare som på grund av sjukdom, rörelsehinder eller hög ålder inte kan inställa sig i vallokal får således avlämna valsedel med hjälp av annan person. Detta sker genom att en s.k. valsedelsförsändelse iordningställs.

Som bud får anlitas den som är väljarens barn, barnbarn, föräldrar, syskon eller vårdare och som fyllt 18 år. Vidare får lantbrevbärare utnyttjas.

Budröstningen värdefull

Möjligheten till budröstning är av stort värde. Den medför att många som annars inte skulle kunna avge sin röst kan göra detta. Därmed tillgodoses ett viktigt krav i en demokrati, nämligen att tekniska hinder mot röstavgivning skall reduceras så långt detta är möjligt.

Samtidigt är det viktigt i en demokrati att respekten för gällande regler upprätthålls, att otillbörlig påverkan förhindras och att reglerna tillämpas lika för alla.

Kritik mot tillämpningen

Brister i tillämpningen av budröstningen har föranlett kritik i rätt många fall. I några av dessa har påvisade felaktigheter resulterat i överklaganden till valprovsnämnden.

Förfarandet är således inte invändningsfritt. Otillbörlig påverkan har uppdagats och i något fall har val fått göras om. Eftersom det ofta är svårt att i efterhand fastställa vad som skett, när valsedelsförsändelse gjorts i ordning, är det inte möjligt att ha någon säker uppfattning om i vilken omfattning missbruk verkligen förekommer.

Vem skall anses som vårdare?

Som framgått ovan kan inte bara nära släktingar utan också vårdare tjänstgöra som bud vid röstning med valsedelsförsändelse. Många av klagomålen har också gällt fall där vårdare eller personer som utgett sig för att vara vårdare förekommit. Det har också omvitnats att praxis varierar mellan olika

valförrättare vad gäller bedömningen av vem som skall accepteras som vårdare.

Mot. 1989/90
K701

Genom att omyndigförklaring borttagits som rösträttshinder vid val kommer troligen användningen av vårdare som bud vid röstning med valsefelsförsändelse att ytterligare öka. En del av de som inte tidigare haft rösträtt kommer att behöva hjälp vid röstningen av t.ex. vårdare.

En viktig anledning till att problem uppkommer och att missbruk inte kan uteslutas är, att det i gällande bestämmelser inte närmare anges vem som skall anses som vårdare eller hur ett vårdnadsförhållande skall styrkas.

Våra förslag till lagändringar

För att öka rättsäkerheten och för att göra det lättare för valförrättarna att avgöra, när valsefelsförändelser skall godtas eller avvisas, är det enligt vår mening angeläget, att klargörande bestämmelser införs i vallagen.

Vi har tidigare vid flera riksmöten föreslagit detta, men våra förslag har avvisats av den socialistiska majoriteten i riksdagen. Vi återkommer därför med våra förslag.

De förändringar vi föreslår syftar till att precisera och avgränsa begreppet vårdare. Det bör således endast avse de fall, där ett klart vårdnadsförhållande verkligen föreligger. Med den formulering vi föreslår i lagtexten avser vi ett stabilt, varaktigt och/eller av samhället sanktionerat vårdnadsförhållande.

Vi anser också att vårdnadsförhållandet skall kunna styrkas inför röstmottagaren. Vi föreslår därför att arten av vårdnad skall anges på själva valsefelsförsändelsen. Detta underlättar röstmottagarens avgörande och det ger ökade möjligheter att i efterhand kontrollera riktigheten i de uppgifter som lämnats. Därmed kommer också försök till missbruk av föregivet vårdnadsförhållande att motverkas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att 11 kap. 3 § vallagen skall ha följande lydelse:

Väljare som --- fyllt 18 år.

Vårdare är den som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård av mera varaktigt slag. Sådan valsefelsförsändelse --- på följande sätt.

Väljare lägger --- känt för dem.

Vårdare skall ange i vilket vårdnadsförhållande han står till väljaren.

Vittne skall --- vara vittne.

Stockholm den 15 januari 1990

Mot. 1989/90

K701

Bertil Fiskesjö (c)

Bengt Kindbom (c)

Stina Eliasson (c)

Anders Svärd (c)

Rosa Östh (c)

Kjell Ericsson (c)

Martin Olsson (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Birger Andersson (c)

Hugo Andersson (c)